

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО

Кафедра хірургії №2

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор

з науково-педагогічної роботи

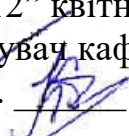
доцент Ірина СОЛОНИНКО

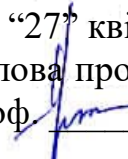

_____ 2023 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОК 29.1 «ХІРУРГІЯ» (V курс)**

**підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти
галузі знань 22 «Охорона здоров'я»
спеціальності 222 «Медицина»
спеціальності 228 «Педіатрія»
Факультет медичний №2**

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри хірургії №2
Протокол №27
від "12" квітня 2023 р.
Завідувач кафедри хірургії №2
проф. Ігор КОБЗА

ЗАТВЕРДЖЕНО
профільною методичною
комісією з хірургічних дисциплін
Протокол №20
від "27" квітня 2023 р.
Голова профільної методичної комісії
проф. Віктор АНДРЮЩЕНКО

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри хірургії №1
Протокол №15
від "12" квітня 2023 р.
Завідувач кафедри хірургії №1
проф. Олексій ЛУКАВЕЦЬКИЙ

Львів – 2023

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: проф. Кобза І.І., проф. Орел Ю.Г., проф. Кулик Л.В., доц. Коваль А.І., доц. Савченко А.А., доц. Трутяк Р.І.

РЕЦЕНЗЕНТИ: проф. Трутяк І.Р., доц. Щур О.В.

Вступ

Опис предмета дисципліни

Опис навчального плану з дисципліни «Хірургія» для студентів V-ого курсу медичного факультету №2 підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 222 «Медицина»

Структура навчальної дисципліни	Кількість кредитів, годин, з них			Рік навчання, семестр	Вид контролю	
	Всього	Аудиторних				СРС
		Лекцій	Практичних занять			
«Торакальна, серцево-судинна, ендокринна хірургія з військовою хірургією», змістових розділів 2	5,0 кредитів ECTS / 150 год.	12	64	74	V курс (IX-X семестр)	іспит

Аудиторне навантаження – 50,7 %, СРС – 49,3 %

Опис навчального плану з дисципліни «Хірургія» для студентів V-ого курсу медичного факультету №2 підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 228 «Педіатрія»

Структура навчальної дисципліни	Кількість кредитів, годин, з них			Рік навчання, семестр	Вид контролю	
	Всього	Аудиторних				СРС
		Лекцій	Практичних занять			
«Торакальна, серцево-судинна, ендокринна хірургія з військовою хірургією», змістових розділів 2	5,0 кредитів ECTS / 150 год.	12	64	74	V курс (IX-X семестр)	іспит

Аудиторне навантаження – 50,7 %, СРС – 49,3 %

1. Мета та завдання навчальної дисципліни.

1.1 Мета вивчення хірургії – засвоєння теоретичних та практичних знань з етіології, патогенезу, типових та атипичних клінічних проявів, методів діагностики, консервативного та оперативного лікування, реабілітації хірургічної патології органів грудної порожнини, судинної й ендокринної систем у межах, які відповідають підготовці лікаря загального профілю з урахуванням особливості його спеціальності.

1.2 Завдання вивчення навчальної дисципліни:

ПП.115 Визначати найбільш поширені клінічні симптоми і синдроми в клініці хірургічних хвороб.

ПП.116 Визначати основні етіологічні та патогенетичні фактори найбільш поширених хірургічних захворювань.

ПП.160 Демонструвати вміння виконувати необхідні медичні маніпуляції.

- ПП.171 Демонструвати володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації у хірургії.
- ПП.193 Діагностувати та надавати медичну допомогу при невідкладних станах у клініці хірургічних хвороб.
- ПП.200 Здійснювати прогноз життя та працездатності при найбільш поширених хірургічних захворюваннях.
- ПП.211 Класифікувати і аналізувати типову клінічну картину найбільш поширених хірургічних захворювань.
- ПП.245 Складати план обстеження та аналізувати дані лабораторних та інструментальних обстежень при типовому перебігу найбільш поширених хірургічних захворювань.
- ПП.261 Трактувати загальні принципи лікування, реабілітації і профілактики найбільш поширених хірургічних захворювань.
- ПП.024 Визначати тактику ведення (принципи оперативних втручань та консервативного лікування, реабілітаційні заходи) при найбільш поширених хірургічних захворюваннях та їх ускладненнях.
- ПП.027 Виявляти різні клінічні варіанти та ускладнення найбільш поширених хірургічних захворювань.
- ПП.029 Демонструвати володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації у хірургії.
- ПП.034 Надавати невідкладну медичну допомогу при найбільш поширених хірургічних захворюваннях.
- ПП.035 Планувати обстеження хворого, інтерпретувати результати лабораторних та інструментальних досліджень при найбільш поширених хірургічних захворюваннях та їх ускладненнях.
- ПП.036 Проводити диференціальну діагностику, обґрунтовувати і формулювати попередній діагноз при найбільш поширених хірургічних захворювань.
- ПП.038 Проводити первинну і вторинну профілактику найбільш поширених хірургічних захворювань.
- ПП.050 Визначати план консервативного та оперативного лікування хірургічних захворювань в залежності від патогенетичних факторів та важкості стану хворого.
- ПП.057 Демонструвати вміння ведення медичної документації в клініці хірургічних хвороб.
- ПП.065 Діагностувати ускладнені та атипові форми найбільш поширених хірургічних захворювань.
- ПП.069 Надавати медичну допомогу при невідкладних станах в клініці хірургічних хвороб та виконувати невідкладні хірургічні маніпуляції та операції.
- ПП.074 Планувати схему обстеження конкретного хворого в залежності від особливостей клінічного перебігу захворювання.
- ПП.080 бк Проводити диференційну діагностику найбільш поширених хірургічних захворювань в екстреній та плановій хірургії.

1.3 Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна.

Згідно з вимогами Стандарту вищої освіти дисципліна забезпечує набуття студентами компетентностей:

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні задачі, у тому числі дослідницького та інноваційного характеру у сфері медицини. Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 4. Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.

	<p>ЗК 5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.</p> <p>ЗК 6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.</p> <p>ЗК 7. Здатність працювати в команді.</p> <p>ЗК 8. Здатність до міжособистісної взаємодії.</p> <p>ЗК 10. Здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології.</p> <p>ЗК 11. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК 12. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.</p> <p>ЗК 13. Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.</p> <p>ЗК 14. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК 15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p>
<p>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (ФК)</p>	<p>ФК 1. Здатність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.</p> <p>ФК 2. Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів.</p> <p>ФК 3. Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання.</p> <p>ФК 4. Здатність до визначення необхідного режиму праці та відпочинку при лікуванні та профілактиці захворювань.</p> <p>ФК 5. Здатність до визначення характеру харчування при лікуванні та профілактиці захворювань.</p> <p>ФК 6. Здатність до визначення принципів та характеру лікування та профілактики захворювань.</p> <p>ФК 7. Здатність до діагностування невідкладних станів.</p> <p>ФК 8. Здатність до визначення тактики та надання екстреної медичної допомоги.</p> <p>ФК 9. Здатність до проведення лікувально-евакуаційних заходів.</p> <p>ФК 10. Здатність до виконання медичних маніпуляцій.</p> <p>ФК 11. Здатність розв'язувати медичні проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.</p> <p>ФК 15. Здатність до проведення експертизи працездатності.</p> <p>ФК 16. Здатність до ведення медичної документації, в тому числі електронних форм.</p> <p>ФК 21. Зрозуміло і неоднозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.</p> <p>ФК 24. Дотримання етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами.</p>

ФК 25. Дотримання професійної та академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів.

Деталізація компетентностей відповідно до дескрипторів НРК у формі «Матриця компетентностей»

Матриця компетентностей

№	Компетентність	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
1	ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	Знати способи аналізу, синтезу та подальшого сучасного навчання.	Вміти проводити аналіз інформації, приймати обґрунтовані рішення, вміти здобувати сучасні знання.	Встановлювати відповідні зв'язки для досягнення цілей.	Нести відповідальність за своєчасне здобуття сучасних знань.
2	ЗК 2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.	Знати сучасні тенденції розвитку галузі та аналізувати їх.	Вміти проводити аналіз професійної інформації, приймати обґрунтовані рішення, набувати сучасні знання.	Встановлювати відповідні зв'язки для досягнення цілей.	Нести відповідальність за своєчасне здобуття сучасних знань.
3	ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	Здобути спеціалізовані концептуальні знання у процесі навчання.	Вміти розв'язувати складні задачі і проблеми, які виникають у професійній діяльності.	Зрозуміле і недвозначне донесення власних висновків, знань та пояснень, що їх обґрунтовують до фахівців та нефахівців.	Відповідати за прийняття рішень у складних умовах.
4	ЗК 4. Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.	Мати знання зі структури професійної діяльності.	Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань.	Здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію у професійній діяльності.	Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.
5	ЗК 5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.	Знати види та способи адаптації, принципи дії в новій ситуації.	Вміти застосувати засоби саморегуляції, вміти пристосовуватися до нових ситуацій (обставин) життя та діяльності.	Встановлювати відповідні зв'язки для досягнення результату.	Нести відповідальність за своєчасне використання методів саморегуляції.
6	ЗК 6. Здатність приймати	Знати тактики та стратегії	Вміти приймати обґрунтоване	Використовувати стратегії	Нести відповідальність

	обґрунтовані рішення.	спілкування, закони та способи комунікативної поведінки.	рішення, обирати способи та стратегії спілкування для забезпечення ефективної командної роботи.	спілкування та навички міжособистісно ї взаємодії.	за вибір та тактику способу комунікації, що забезпечує прийняття рішення.
7	ЗК 7. Здатність працювати в команді.	Знати тактики та стратегії спілкування, закони та способи комунікативної поведінки	Вміти обирати способи та стратегії спілкування для забезпечення ефективної командної роботи	Використовувати стратегії спілкування	Нести відповідальність за вибір та тактику способу комунікації
8	ЗК 8. Здатність до міжособистісно ї взаємодії.	Знати закони та способи міжособистісної взаємодії	Вміти обирати способи та стратегії спілкування для міжособистісної взаємодії	Використовувати навички міжособистісно ї взаємодії	Нести відповідальність за вибір та тактику способу комунікації
9	ЗК 10. Здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології.	Мати знання в галузі інформаційних та комунікаційних технологій, що застосовуються у професійній діяльності.	Вміти використовувати інформаційні та комунікаційні технології в професійній галузі, що потребує оновлення та інтеграції знань.	Використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності.	Нести відповідальність за розвиток професійних знань та умінь.
10	ЗК 11. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.	Знати місця пошуку, методи опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.	Вміти визначити пріоритетні напрямки пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.	Використовувати міжособистісну взаємодію.	Відповідати за якісно здійснений пошук, опрацювання та аналіз інформації з різних джерел.
11	ЗК 12. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.	Знати обов'язки та шляхи виконання поставлених завдань.	Вміти визначити мету та завдання бути наполегливим та сумлінним при виконання своїх обов'язків.	Встановлювати міжособистісні зв'язки для ефективного виконання завдань та обов'язків.	Відповідати за якісне виконання поставлених завдань.
12	ЗК 13. Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.	Знати та усвідомлювати питання рівних можливостей та гендерних проблем.	Вміти оцінити права та обов'язки, щодо рівних можливостей та гендерних проблем.	Встановлювати міжособистісну взаємодію, що базується на рівних	Відповідати за встановлення рівних можливостей та усунення гендерних проблем.

				можливост ях та виключає гендерні проблеми.	
13	ЗК 14. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянськог о (вільного демократичног о) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні	Знати свої соціальні та громадські права та обов'язки, усвідомлювати цінності громадянського суспільства (вільного демократичного) та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини громадянина України.	Формувати свою громадянську свідомість,вміт и діяти відповідно до неї. Вміти застосовувати цінності громадянськог о суспільства (вільного демократичног о) для його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України	Здатність донести свою громадянську та соціальну позицію. Дотримуватис ь цінностей громадянськог о суспільства (вільного демократичног о) та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України	Відповідати за свою громадянську позицію та діяльність за для сталого розвитку, верховенства права,прав і свобод людини і громадянина України
14	ЗК 15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірносте й розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, знати про різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового	Знати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірносте й розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, знати про різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового	Вміти зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірносте й розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовува ти різні видита форми рухової активності для активного	Дотримува тись моральних, культурних, наукових цінностей і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірнос тей розвитку предметної області, їх місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, дотримуватис ь різних видів та форм рухової активності для активного	Нести відповідальність за дотримання моральних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства на основі розуміння історії та закономірносте й розвитку предметної області,її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

	активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	способу життя.	відпочинку та вміти вести здоровий спосіб життя.	відпочинку та здорового способу життя.	
15	ФК 1. Здатність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.	Знати можливі скарги і послідовність збору інформації про хворобу у хворого.	Вміти послідовно зібрати всю інформацію щодо хвороби зі слів хворого.	Здатність встановлювати міжособистісні зв'язки.	Нести відповідальність щодо виконання етичних та деонтологічних норм.
16	ФК 2. Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів.	Мати спеціалізовані знання про людину, її органи та системи, стандартні методики проведення лабораторних та інструментальних досліджень (за списком 4).	Вміти аналізувати результати лабораторних та інструментальних досліджень та на їх підставі оцінити інформацію щодо діагнозу хворого (за списком 4).	Формувати та донести до пацієнта та фахівців висновки щодо необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень (за списком 4).	Нести відповідальність за прийняття рішення щодо оцінювання результатів лабораторних та інструментальних досліджень.
17	ФК 3. Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання.	Мати спеціалізовані знання про людину, її органи та системи; стандартні методи обстеження; алгоритми діагностики захворювань; алгоритми виділення провідних симптомів або синдромів (за списком 1); попередніх та клінічних діагнозів (за списком 2); методи лабораторного та інструментального обстеження (за списком 3); знання щодо оцінки стану людини.	Вміти проводити фізикальне обстеження хворого; вміти приймати обґрунтоване рішення щодо виділення провідного клінічного симптому або синдрому; вміти поставити попередній та клінічний діагноз захворювання (за списком 2); призначити лабораторне та інструментальне обстеження хворого (за списком 3) шляхом застосування стандартних методик.	На підставі нормативних документів вести медичну документацію пацієнта (карту амбулаторного/стаціонарного хворого тощо).	Дотримуючись етичних та юридичних норм, нести відповідальність за прийняття обґрунтованих рішень і дій щодо правильності встановленого попереднього та клінічного діагнозу захворювання.
18	ФК 4. Здатність	Мати	Вміти визначати,	Формувати та	Нести

	до визначення необхідного режиму праці та відпочинку при лікуванні та профілактиці захворювань.	спеціалізовані знання про людину, її органи та системи; етичні та юридичні норми; алгоритми та стандартні схеми визначення режиму праці та відпочинку при лікуванні, на підставі попереднього та клінічного діагнозу захворювання (за списком 2).	на підставі попереднього та клінічного діагнозу, шляхом прийняття обґрунтовано го рішення необхідний режим праці та відпочинку при лікуванні захворювання (за списком 2).	донести до пацієнта та фахівців висновки щодо необхідного режиму праці та відпочинку при лікуванні захворювання (за списком 2).	відповідальність за обґрунтованість призначення режиму праці та відпочинку при лікуванні захворювання (за списком 2).
19	ФК 5. Здатність до визначення характеру харчування при лікуванні та профілактиці захворювань.	Мати спеціалізовані знання про людину, її органи та системи; алгоритми та стандартні схеми призначення харчування при лікуванні захворювань (за списком 2).	Вміти визначати, на підставі попереднього та клінічного діагнозу, характер харчування при лікуванні захворювань (за списком 2).	Формувати та донести до пацієнта, фахівців висновки щодо харчування при лікуванні захворювання (за списком 2).	Нести відповідальність за обґрунтованість визначення харчування при лікуванні захворювання (за списком 2).
20	ФК 6. Здатність до визначення принципів та характеру лікування та профілактики захворювань.	Мати спеціалізовані знання про алгоритмів та стандартних схем лікування захворювань (за списком 2).	Вміти визначати принципи та характер лікування захворювання (за списком 2).	Формувати та донести до пацієнта та фахівців власні висновки щодо принципів та характеру лікування (за списком 2).	Нести відповідальність за прийняття рішення щодо принципів та характеру лікування захворювання (за списком 2).
21	ФК 7. Здатність до діагностування невідкладних станів.	Мати спеціалізовані знання про людину, її органи та системи, стандартні методики обстеження людини (вдома, на вулиці, у закладі охорони здоров'я) в умовах нестачі інформації.	Вміти, в умовах нестачі інформації, використовуючи стандартні методики, шляхом прийняття обґрунтовано го рішення оцінити стан людини та поставити діагноз (за списком 3).	За будь-яких обставин, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм прийняти обґрунтоване рішення щодо оцінки стану людини, діагнозу та організації необхідних медичних заходів в	Нести відповідальність за своєчасність та ефективність медичних заходів щодо діагностування невідкладних станів.

				залежності від стану людини; заповнити відповідні медичні документи.	
22	ФК 8. Здатність до визначення тактики та надання екстреної медичної допомоги.	Знати законодавчу базу щодо надання екстреної медичної допомоги, зокрема закон України «Про екстрену медичну допомогу». Мати спеціалізовані знання про невідкладні стани людини; принципи надання екстреної медичної допомоги.	Вміти визначити невідкладні стани (за списком 3); принципи та тактику надання екстреної медичної допомоги; провести організаційні та діагностичні заходи спрямовані на рятування та збереження життя людини.	Обґрунтовано формулювати та довести до пацієнта чи його законного представника необхідність надання невідкладної допомоги та отримати згоду на медичне втручання.	Нести відповідальність за правильність визначення невідкладного стану, ступеню його важкості та тактики надання екстреної медичної допомоги.
23	ФК 9. Здатність до проведення лікувально-евакуаційних заходів.	Знати етапи медичної евакуації в умовах надзвичайної ситуації, у т.ч. у польових умовах. Знати систему лікувально-евакуаційного забезпечення; знати принципи організації та проведення лікувально-евакуаційних заходів серед населення та військовослужбовців. Знати систему оповіщення населення в умовах надзвичайної ситуації; знати методичні настанови щодо дій лікаря під час розгортання	Вміти організовувати та виконувати медичні заходи під час розгортання етапів медичної евакуації в умовах надзвичайної ситуації, у т.ч. у польових умовах.	Встановлювати зв'язок з відповідними посадовими особами для забезпечення умов щодо виконання етапів медичної евакуації.	Нести відповідальність за якісне виконання медичних обов'язків під час розгортання етапів медичної евакуації в умовах надзвичайної ситуації та військового стану.

		етапів медичної евакуації.			
24	ФК 10. Здатність до виконання медичних маніпуляцій.	Мати спеціалізовані знання про людину, її органи та системи; знання алгоритмів виконання медичних маніпуляцій (за списком 5).	Вміти виконувати медичні маніпуляції (за списком 5).	Обґрунтовано формувати та довести до пацієнта, фахівців висновки щодо необхідності проведення медичних маніпуляцій (за списком 5).	Нести відповідальність за якість виконання медичних маніпуляцій (за списком 5).
25	ФК 11. Здатність розв'язувати медичні проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.	Знати та орієнтуватися у медичних проблемах, що виникають у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації.	Мати навички розв'язання медичних проблем у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації.	Комунікувати задля розв'язання медичних проблем у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації.	Нести відповідальність за вирішені медичні проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.
26	ФК 15. Здатність до проведення експертизи працездатності.	Мати базові знання про медико-соціальну експертизу; про основні нормативні документи, що встановлюють вид, ступінь та тривалість непрацездатності; основні види тимчасової непрацездатності та порядок її експертизи; основні обмеження життєдіяльності та принципи визначення стійкої непрацездатності.	Вміти в змодельованій клініко-організаційній ситуації на підставі даних про захворювання, його перебіг та особливості професійної діяльності людини визначити наявність та вираженість обмежень життєдіяльності, вид, ступінь та тривалість непрацездатності. Вміти оформляти відповідні документи, що засвідчують	Організувати взаємодію з керівником підрозділу, лікувально-консультативною комісією (ЛКК), медико-соціальною експертною комісією (МСЕК) з питань експертизи непрацездатності.	Нести відповідальність за обґрунтованість рішень щодо медико-соціальної експертизи непрацездатності.

			тимчасовіу непрацездатність		
27	ФК 16. Здатність до ведення медичної документації, в тому числі електронних форм.	Знати систему офіційного документообігу в професійній роботі медичного персоналу, включаючи сучасні комп'ютерні інформаційні технології.	Вміти визначати джерело та місце знаходження потрібної інформації залежно від її типу; вміти обробляти інформацію та проводити її аналіз.	Отримувати необхідну інформацію з визначеного джерела та на підставі її аналізу формувати відповідні висновки.	Нести відповідальність за повноту та якість аналізу інформації та висновків на підставі її аналізу.
28	ФК 21. Зрозуміло і неоднозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.	Знати, як зрозуміло і неоднозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.	Володіти способами та навиками для зрозумілого і неоднозначного донесення власних знань, висновків та аргументації з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.	Формулювати думку щодо зрозумілого і неоднозначного висвітлення власних знань, висновків та аргументації з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.	Нести відповідальність за обґрунтованість висновків щодо власних знань, висновків та аргументації з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.
29	ФК 24. Дотримання етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами.	Знати основи етики та деонтології.	Вміти застосовувати етичні та деонтологічні норми і принципи професійної діяльності.	Здатність донести до пацієнтів, членів їх родин, колег свою професійну позицію.	Нести відповідальність щодо виконання етичних та деонтологічних норм і принципів у професійній діяльності.
30	ФК 25. Дотримання професійної та академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів.	Мати спеціалізовані знання про систему професійної та академічної доброчесності	Вміти організувати власну роботу з дотриманням професійної та академічної доброчесності	Комунікувати задля дотримання професійної та академічної доброчесності	Нести відповідальність за достовірність отриманих результатів

2. Результати навчання.

Інтегративні кінцеві результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна: ПРН 1. Мати ґрунтовні знання із структури професійної діяльності. Вміти здійснювати

професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань. Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.

ПРН 2. Розуміння та знання фундаментальних і клінічних біомедичних наук, на рівні достатньому для вирішення професійних задач у сфері охорони здоров'я.

ПРН 3. Спеціалізовані концептуальні знання, що включають наукові здобутки у сфері охорони здоров'я і є основою для проведення досліджень, критичне осмислення проблем у сфері медицини та дотичних до неї міждисциплінарних проблем.

ПРН 4. Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми (за списком 1); за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати попередній клінічний діагноз захворювання (за списком 2).

ПРН 5. Збирати скарги, анамнез життя та захворювання, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів та систем організму, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу (за списком 4), враховуючи вік пацієнта.

ПРН 6. Встановлювати остаточний клінічний діагноз шляхом прийняття обґрунтованого рішення та аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового обстеження, проведення диференційної діагностики, дотримуючись відповідних етичних і юридичних норм, під контролем лікаря-керівника в умовах закладу охорони здоров'я (за списком 2).

ПРН 7. Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, функціональні та/або інструментальні) (за списком 4), пацієнтів із захворюваннями органів і систем організму для проведення диференційної діагностики захворювань (за списком 2).

ПРН 8. Визначити головний клінічний синдром або чим обумовлена тяжкість стану потерпілого/постраждалого (за списком 3) шляхом прийняття обґрунтованого рішення та оцінки стану людини за будь-яких обставин (в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами) у т.ч. в умовах надзвичайної ситуації та бойових дій, в польових умовах, в умовах нестачі інформації та обмеженого часу.

ПРН 9. Визначати характер та принципи лікування хворих (консервативне, оперативне) із захворюваннями (за списком 2), враховуючи вік пацієнта, в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами та на етапах медичної евакуації, в т.ч. у польових умовах, на підставі попереднього клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами, у разі необхідності розширення стандартної схеми вміти обґрунтувати персоналізовані рекомендації під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи.

ПРН 10. Визначати необхідний режим праці, відпочинку та харчування на підставі заключного клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.

ПРН 14. Визначати тактику та надавати екстрену медичної допомогу при невідкладних станах (за списком 3) в умовах обмеженого часу згідно з існуючими клінічними протоколами та стандартами лікування.

ПРН 15. Організувати надання медичної допомоги та лікувально-евакуаційних заходів населенню та військовослужбовцям в умовах надзвичайних ситуації та бойових дій, в т.ч. у польових умовах.

ПРН 16. Формувати раціональні медичні маршрути пацієнтів; організувати взаємодію з колегами в своєму та інших закладах, організаціях та установах; застосовувати інструменти просування медичних послуг на ринку, на підставі аналізу потреб населення, в умовах функціонування закладу охорони здоров'я, його підрозділу, в конкурентному

середовищі.

ПРН 17. Виконувати медичні маніпуляції (за списком 5) в умовах лікувального закладу, вдома або на виробництві на підставі попереднього клінічного діагнозу та/або показників стану пацієнта шляхом прийняття обґрунтованого рішення, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.

ПРН 18. Визначати стан функціонування та обмежень життєдіяльності особи та тривалість непрацездатності з оформленням відповідних документів, в умовах закладу охорони здоров'я на підставі даних про захворювання та його перебіг, особливості професійної діяльності людини, тощо. Вести медичну документацію щодо пацієнта та контингенту населення на підставі нормативних документів.

ПРН 19. Планувати та втілювати систему протиепідемічних та профілактичних заходів, щодо виникнення та розповсюдження захворювань серед населення.

ПРН 21. Відшуковувати необхідну інформацію у професійній літературі та базах даних інших джерелах, аналізувати, оцінювати та застосовувати цю інформацію.

ПРН 22. Застосовувати сучасні цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення, статистичні методи аналізу даних для розв'язання складних задач охорони здоров'я.

ПРН 25. Зрозуміло і однозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців.

ПРН 26. Управляти робочими процесами у сфері охорони здоров'я, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів, організувати роботу та професійний розвиток персоналу з урахуванням набутих навиків ефективної роботи в команді, позицій лідерства, належної якості, доступності і справедливості, забезпечення надання інтегрованої медичної допомоги.

ПРН 27. Вільно спілкуватися державною та англійською мовою, як усно так і письмово для обговорення професійної діяльності, досліджень та проектів.

ПРН 28. Приймати ефективні рішення з проблем охорони здоров'я, оцінювати потрібні ресурси, враховувати соціальні, економічні та етичні наслідки.

3. Програма навчальної дисципліни „Хірургія” для студентів V курсу медичного факультету №2.

Розділ 3 „Торакальна, серцева, ендокринна хірургія”

Конкретні цілі розділу:

- засвоїти анатоμο-фізіологічні особливості органів грудної порожнини, серцево-судинної та ендокринної системи;
- трактувати етіологію, патогенез та класифікацію, клінічну картину захворювань органів грудної порожнини, серцево-судинної та ендокринної системи;
- визначати методи діагностики, алгоритми консервативного та хірургічного лікування захворювань легенів, серцево-судинної системи ендокринних органів;
- визначати принципи післяопераційного лікування та реабілітації хворих з патологією органів грудної порожнини, серцево-судинної та ендокринної системи;
- засвоїти фактори ризику виникнення ускладнень у хворих з патологією органів грудної порожнини, серцево-судинної та ендокринної системи;
- інтерпретувати результати лабораторного, функціонального, рентгенологічного та інструментального дослідження хворих з патологією з патологією органів грудної порожнини, серцево-судинної та ендокринної системи;
- демонструвати володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації у хірургії під час курації хворих з патологією органів грудної порожнини, серцево-судинної та ендокринної системи;
- здійснювати прогноз життя та працездатності при хірургічних захворюваннях органів грудної порожнини, серцево-судинної та ендокринної системи;
- трактувати загальні принципи лікування, реабілітації і профілактики хірургічних захворювань органів грудної порожнини, серцево-судинної та ендокринної системи;

- демонструвати вміння ведення медичної документації у клініці кардіоторакальної, судинної і ендокринної хірургії;
- надавати невідкладну медичну допомогу при ургентних хірургічних захворюваннях органів грудної порожнини, серцево-судинної та ендокринної системи.

Тема 15

Хірургічна патологія дихальної системи.

Травматичні пошкодження органів грудної клітки. Тупа травма грудної клітки. Класифікація. Ранні та пізні ускладнення тупої травми грудної клітки. Клінічні синдроми. Діагностична програма. Методи діагностики. Диференціальна діагностика. Перша лікарська допомога і тактика лікування. Проникаючі пошкодження органів грудної клітки. Класифікація. Клініко-рентгенологічна характеристика органних уражень. Діагностична програма і лікувальна тактика.

Гнійні захворювання легенів і плеври. Гострі та хронічні гнійно-запальні захворювання легенів (гострий абсцес і гангрена легені, хронічний абсцес легені, бронхоектатична хвороба, нагноєні кісти). Класифікація. Клініка. Діагностика. Лікувальна тактика. Методи хірургічного лікування. Гостра і хронічна емпієма плеври, класифікація. Клініка, діагностика. Лікувальна тактика. Методи хірургічного лікування. Піопневмоторакс. Особливості клінічного перебігу. Диференціальна діагностика. Методи консервативного та хірургічного лікування.

Тема 16

Хірургічна патологія серця.

Ішемічна хвороба серця. Класифікація. Клініка. Діагностика. Покази до коронарографії. Покази до хірургічного лікування. Методи оперативних втручань. Сучасні методи діагностики та малоінвазивного лікування захворювань серця. Трансплантація серця.

Ускладнення інфаркту міокарда: гостра мітральна недостатність, постінфарктний дефект міжшлуночкової перетинки, аневризма серця, порушення серцевого ритму. Покази до хірургічного лікування. Методи оперативних втручань.

Набуті вади серця. Етіологія. Класифікація набутих вад серця. Клініка і діагностика мітральних, аортальних і трикуспідальних вад серця. Диференціальна діагностика. Покази до хірургічного лікування. Методи оперативних втручань.

Вроджені вади серця. Класифікація вроджених вад серця. Клініка і діагностика відкритої артеріальної протоки, дефектів міжпередсердної і міжшлуночкової перетинок, тетради Фалло, коарктації аорти, стенозу легеневої артерії, транспозиції магістральних судин. Диференціальна діагностика. Покази до хірургічного лікування. Методи оперативних втручань. Кардіоторакальна трансплантація.

Тема 17

Хірургічна патологія середостіння.

Захворювання середостіння. Пухлини і кісти середостіння. Класифікація. Клінічні симптоми і синдроми. Методи діагностики. Диференціальна діагностика. Лікувальна тактика. Принципи хірургічного лікування.

Гострий медіастиніт. Етіологія, патогенез. Клініка, діагностика, лікування. Захворювання перикарду. Ексудативний і констриктивний перикардит. Клінічні симптоми. Діагностична програма і лікувальна тактика.

Захворювання і травматичні пошкодження стравоходу: ахалазія, дивертикули, доброякісні пухлини та кісти, сторонні тіла, опікова і механічна травма стравоходу, рубцеві звуження

стравоходу. Гастроєзофагеальна рефлюксна хвороба і стравохід Баррета. Грижі стравохідного отвору діафрагми. Клініка, діагностика, лікування.

Тема 18

Хірургічна патологія ендокринних органів та молочної залози.

Захворювання щитовидної залози. Еутиреоїдний і токсичний зоб. Класифікація. Клініка, діагностика. Спеціальні методи дослідження. Диференційна діагностика. Хірургічне лікування. Рак щитоподібної залози. Класифікація, клініка, діагностика, методи лікування. Тиреоїдити. Класифікація. Клінічний перебіг. Діагностика. Методи лікування. Показання до хірургічного лікування. Гіперпаратиреоз: класифікація, клініка, діагностика, лікування. Захворювання молочної залози (дисгормональні, пухлинні). Класифікація. Мастит. Діагностика і лікування.

Розділ 4 „Судинна хірургія з військовою хірургією”

Конкретні цілі модуля:

- засвоїти анатомо-фізіологічні особливості судинної системи;
- трактувати етіологію, патогенез та класифікацію, клінічну картину захворювань судинної системи;
- визначати методи діагностики, алгоритми консервативного та хірургічного лікування захворювань судинної системи;
- визначати принципи післяопераційного лікування та реабілітації хворих з патологією судинної системи;
- ідентифікувати фактори ризику виникнення ускладнень при хірургічних захворюваннях судинної системи;
- інтерпретувати результати лабораторного та інструментального дослідження при хірургічних захворюваннях судинної системи;
- демонструвати володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації у клініці судинної хірургії;
- здійснювати прогноз життя та працездатності при хірургічних захворюваннях судинної системи;
- трактувати загальні принципи лікування, реабілітації і профілактики найбільш поширених хірургічних захворювань судинної системи;
- демонструвати вміння ведення медичної документації у клініці судинної хірургії;
- надавати невідкладну медичну допомогу при ургентних станах при хірургічних захворюваннях судинної системи.

Тема 19

Хірургічна патологія артеріальної системи.

Хронічна ішемія нижніх кінцівок. Облітеруючий атеросклероз та ендартеріїт. Класифікація хронічної ішемії. Сучасна інструментальна діагностична об'єктивізація патології судин. Методи комплексного лікування.

Артеріальні тромбози і емболії. Класифікація гострої ішемії кінцівок. Клінічні стадії перебігу. Діагностична програма. Диференціальна діагностика. Лікувальна тактика. Методи хірургічного лікування.

Хронічна ішемія мозку. Анатомо-фізіологічні особливості. Етіологія, патогенез. Клініка, діагностика. Медикаментозне, хірургічне та ендovasкулярне лікування. Покази та протипокази. Ускладнення та прогноз.

Атеросклероз ниркових артерій та вісцеральних гілок черевної аорти. Вазоренальна гіпертензія. Діагностика та диференційна діагностика. Методи лікування. Абдомінальний ішемічний синдром. Варіанти клінічного перебігу. Ускладнення. Діагностика та диференційна діагностика. Методи лікування.

Аневризми аорти. Визначення, причини виникнення. Класифікація, клініка, діагностична програма та лікування.

Тема 20

Хірургічна патологія венозної та лімфатичної систем

Хронічна венозна недостатність. Варикозне розширення вен нижніх кінцівок. Класифікація. Діагностика та диференційна діагностика. Ускладнення. Методи консервативного і хірургічного лікування.

Тромбози магістральних вен. Класифікація. Клініка. Діагностика. Диференціальна діагностика. Ускладнення. Методи консервативного і хірургічного лікування. Післятромбофлебітний синдром. Класифікація. Перебіг та ускладнення. Діагностика. Консервативні та хірургічні методи лікування.

Тромбоемболія легеневої артерії. Причини виникнення і фактори ризику Класифікація. Клініка різних форм перебігу. Діагностична програма. Алгоритм лікувальної тактики. Антикоагулянтна і тромболітична терапія. Хірургічне лікування. Засоби профілактики.

Лімфедема кінцівок. Форми захворювання. Клініка. Діагностика. Варіанти клінічного перебігу. Консервативне і хірургічне лікування.

Тема 21

Травма магістральних судин. Вогнепальні поранення. Термічні пошкодження.

Травма магістральних судин. Класифікація. Клініка, діагностика. Невідкладна допомога на дошпитальному етапі. Лікувальна тактика.

Кровотеча і крововтрата. Класифікація кровотеч залежно від джерела кровотечі, часу її виникнення і ступеня крововтрати. Клінічна картина кровотечі та гострої крововтрати. Способи визначення величини крововтрати у польових умовах та при надзвичайних станах. Показання для переливання крові на війні. Контроль за придатністю крові для переливання. Техніка переливання крові. Різновидність трансфузійних розчинів і показання до їх застосування. Можливі ускладнення при переливанні крові. Їх профілактика і лікування. Засоби тимчасової, кінцевої зупинки кровотечі. Показання для переливання крові і кровозамінників. Методика розрахунку потреби крові та кровозамінників у польових умовах та при надзвичайних станах.

Сучасні види зброї. Можлива структура санітарних втрат. Пошкоджувальні фактори тканин людини при вогнепальному пораненні. Особливості структурних і функціональних змін тканин залежно від виду зброї. Ураження мінно-вибуховими пристроями, бомбами об'ємного вибуху. Медична допомога пораненим, профілактика ранової інфекції. Первинна хірургічна обробка ран, їх особливості і відмінності від вогнепальних поранень. Особливості і відмінності первинної хірургічної обробки при великих механічних пошкодженнях. Види первинної хірургічної обробки за обсягом і терміном їх виконання. Показання, відсутність показань і протипоказання для первинної хірургічної обробки ран. Способи зашивання ран. Помилки при виконанні первинної хірургічної обробки ран. Сучасні погляди на ранову хворобу, періоди.

Місцеві і загальні патологічні прояви термічних опіків. Класифікація опіків за глибиною пошкодження. Ступені опіків. Визначення загальної площі опіків і площі глибокого пошкодження. Періоди опікової хвороби. Опіковий шок. Гостра токсемія. Опікова септикотоксемія. Видужання. Ураження світловим випромінюванням ядерного вибуху, запалювальними сумішами. Медична допомога на полі бою (в осередках масових санітарних

втрат). Медичне сортування, обсяг і зміст медичної допомоги в умовах бойових і екстремальних ситуацій мирного часу.

4. Структура навчальної дисципліни „Хірургія” для студентів V-ого курсу медичного факультету №2 за спеціальністю 222 «Медицина» та спеціальністю 228 «Педіатрія», кваліфікація – магістр.

Теми	Лекції	Практичні заняття	СРС	Індивідуальна робота
Розділ 3 «Торакальна, серцева, ендокринна хірургія»				
Тема 15 Хірургічна патологія дихальної системи.	–	8	4	Написання історії хвороби
Тема 16 Хірургічна патологія серця.	1	12	8	
Тема 17 Хірургічна патологія середостіння.	–	4	8	
Тема 18 Хірургічна патологія ендокринних органів і молочної залози.	–	4	16	
Разом за змістовим розділом 3	1	28	36	
Розділ 4 „Судинна хірургія з військовою хірургією”				
Тема 19 Хірургічна патологія артеріальної системи.	7	20	12	Написання історії хвороби
Тема 20 Хірургічна патологія венозної та лімфатичної систем.	2	12	6	
Тема 21 Травма магістральних судин.	2	4	8	
Разом за змістовим розділом 4	11	36	26	
Разом	12	64	62	12

5. Тематичний план лекцій розділу „Торакальна, серцево-судинна, ендокринна хірургія з військовою хірургією”.

№	ТЕМА	КІЛЬКІСТЬ ГОДИН
1	Ішемічна хвороба мозку. Клініка. Діагностика. Диференційна діагностика. Методи обстеження. Тактика хірургічного лікування. Травма судин шиї.	2
2	Оклюдійні захворювання магістральних артерій. Клініка, діагностика. Диференційна діагностика. Тактика хірургічного лікування. Ішемічна хвороба серця. Методи хірургічного лікування. Травма серця.	2
3	Тромбози і емболії магістральних артерій. Клініка, діагностика. Диференційна діагностика. Хірургічне лікування.	2
4	Аневризми аорти. Класифікація, клініка, діагностика і лікування. Пошкодження аорти.	2
5	Хронічна венозна недостатність. Тромбофлебіти. Класифікація. Клінічні прояви. Методи діагностики. Вибір обсягу хірургічного лікування. Тромбози магістральних вен. Венозний тромбоемболізм. Клініка. Діагностика. Ілеофеморальний тромбоз. Методи консервативного та хірургічного лікування. Травма магістральних вен.	2

6	Травма магістральних судин. Перша медична допомога в екстремальних умовах.	2
Всього лекційних годин		12

6. Тематичний план практичних занять розділу „Торакальна, серцево-судинна, ендокринна хірургія з військовою хірургією”.

№ п/п	Тема практичного заняття	Академічні години
Підрозділ «Торакальна, серцева, ендокринна хірургія з військовою хірургією»		
1	Травми грудної клітки. Класифікація. Ранні та пізні ускладнення. Кровотеча і крововтрата. Діагностична програма. Диференціальна діагностика. Медична допомога в польових умовах і екстремальних ситуаціях. Тактика лікування.	4
2	Гнійні захворювання легенів і плеври. Абсцес і гангрена легенів, бронхоектатична хвороба. Гостра і хронічна емпієма плеври, піопневмоторакс. Класифікація. Особливості клінічного перебігу. Диференційна діагностика. Методи консервативного і хірургічного лікування.	4
3	Ішемічна хвороба серця. Класифікація. Клініка. Діагностика. Покази до коронарографії. Покази до хірургічного лікування. Методи оперативних втручань. Сучасні методи діагностики та малоінвазивного лікування захворювань серця. Трансплантація серця.	4
4	Ускладнення гострого інфаркту міокарда. Порушення серцевого ритму. Покази до хірургічного лікування. Методи оперативних втручань.	4
5	Вроджені вади серця. Класифікація. Клініка, діагностика. Диференціальна діагностика. Покази до хірургічного лікування та методи оперативних втручань. Кардіоторакальна трансплантація. Набуті вади серця. Класифікація. Клініка, діагностика. Диференціальна діагностика. Покази до хірургічного лікування та методи оперативних втручань.	4
6	Захворювання стравоходу і середостіння. Ахалазія, дивертикули, опіки та рубцеві звуження, доброякісні пухлини, травматичні пошкодження стравоходу. Класифікація. Клініка, діагностика, методи лікування. Пухлини і кісти середостіння. Медіастиніт. Класифікація. Діагностика. Диференційна діагностика. Методи хірургічного лікування.	4
7	Захворювання щитовидної залози. Еутиреоїдний і токсичний зоб. Класифікація. Методи дослідження. Диференціальна діагностика. Хірургічне лікування. Захворювання молочної залози (дисгормональні, пухлинні). Мастит. Клініка, діагностика і лікування.	4
Підрозділ «Судинна хірургія з військовою хірургією»		
8	Хронічна ішемія нижніх кінцівок. Облітеруючий атеросклероз та ендартеріт. Класифікація хронічної ішемії. Сучасна інструментальна діагностична об'єктивізація патології судин.	4

	Методи комплексного лікування.	
9	Артеріальні тромбози і емболії. Класифікація гострої ішемії кінцівок. Клінічні стадії перебігу. Діагностична програма. Диференціальна діагностика. Лікувальна тактика. Методи хірургічного лікування.	4
10	Хронічна ішемія мозку. Анатомо-фізіологічні особливості. Етіологія, патогенез. Клініка, діагностика. Медикаментозне, хірургічне та ендоваскулярне лікування. Покази та протипокази. Ускладнення та прогноз.	4
11	Атеросклероз ниркових артерій та вісцеральних гілок черевної аорти. Вазоренальна гіпертензія. Діагностика. Методи лікування. Абдомінальний ішемічний синдром. Варіанти клінічного перебігу. Діагностика. Ускладнення. Методи лікування.	4
12	Аневризми аорти. Класифікація. Клініка, діагностика, ускладнення. Лікування.	4
13	Хронічна венозна недостатність. Варикозне розширення вен нижніх кінцівок. Класифікація. Діагностика та диференційна діагностика. Ускладнення. Методи консервативного і хірургічного лікування. Лімфедема кінцівок. Форми захворювання. Клініка. Діагностика. Варіанти клінічного перебігу. Консервативне і хірургічне лікування.	4
14	Тромбози магістральних вен. Класифікація. Клініка. Діагностика. Диференціальна діагностика. Ускладнення. Методи консервативного і хірургічного лікування. Післятромбофлебітний синдром. Класифікація. Перебіг та ускладнення. Діагностика. Лікування.	4
15	Тромбоемболія легеневої артерії. Причини виникнення і фактори ризику Класифікація. Клініка різних форм перебігу. Діагностична програма. Алгоритм лікувальної тактики. Антикоагулянтна і тромболітична терапія. Хірургічне лікування. Засоби профілактики.	4
16	Травма магістральних судин. Класифікація. Клініка, діагностика. Кровотеча і крововтрата. Невідкладна допомога на дошпитальному етапі. Лікувальна тактика. Вогнепальні поранення. Комбіновані радіаційні і хімічні ураження. Термічні пошкодження. Інфекційні ускладнення бойових пошкоджень.	4
Всього		64

7. Тематичний план самостійної роботи студентів з розділу “Торакальна, серцево-судинна, ендокринна хірургія з військовою хірургією”.

№ з.п.	ТЕМА	Кількість годин	Вид контролю
1.	Підготовка до практичних занять – <i>теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок</i>	40	Поточний контроль на практичних заняттях
	1.1 Хірургічна патологія дихальної системи.	4	
	1.2 Хірургічна патологія серця.	8	
	1.3. Хірургічна патологія середостіння.	4	
	1.4 Хірургічна патологія ендокринних органів.	4	
	1.5 Хірургічна патологія артеріальної системи.	10	
	1.4 Хірургія бойових пошкоджень	2	
	1.6 Хірургічна патологія венозної та лімфатичної систем	6	
	1.7 Кровотеча і крововтрата	2	

2.	Самостійне опрацювання тем, які не входять до плану аудиторних занять: 2.1 Хірургічна патологія діафрагми. 2.2 Хірургічні захворювання надниркових залоз. 2.3 Хірургічні ускладнення цукрового діабету. Синдром стопи діабетика. 2.4 Нейроендокринні пухлини підшлункової залози. 2.5 Хірургічні захворювання паращитовидних залоз. 2.6 Малоінвазивні хірургічні технології в ангіології. 2.7 Поранення, закриті пошкодження черева, таза і органів таза	22 4 4 4 2 2 2 4	Підсумковий модульний контроль
3.	Індивідуальна самостійна робота студентів: 3.1 Огляд наукової літератури за вибором по темі модуля 2 з приготуванням реферату 3.2 Участь у написанні наукової статті чи реферату по темі модуля 2 3.3 Написання історії хвороби	12	Поточний контроль на практичних заняттях
ВСЬОГО		74	

8. Індивідуальні завдання.

До індивідуальних завдань належить написання історії хвороби хворого із хірургічним захворюванням органів черевної порожнини. Історія хвороби опрацьовується студентами самостійно під керівництвом викладачів. Викладач роздає хворих студентам для написання історії хвороби, допомагає студентам при написанні історії хвороби. Оформлення історії хвороби здійснюється відповідно до вимог нормативних документів, згідно схеми написання історії хвороби, яка роздається студентам. Після здачі історії хвороби та перевірки її викладачем проводиться захист історії хвороби.

9. Методи навчання.

Практичне заняття стандартизоване і відбувається згідно методичних рекомендацій, у відповідності до тематичного плану навчальної програми та містить наступні складові: усне опитування, тестовий контроль знань з обговоренням відповідей та робота з пацієнтами, зокрема опитування скарг, анамнезу захворювання, життя, об'єктивний огляд, формулювання попереднього діагнозу, визначення плану обстеження та лікування.

Проведення тестового контролю знань відбувається як письмово, так і з допомогою комп'ютерних програм. Практичні навички студенти опрацьовують у тренінг-класі кафедри, де розташовані необхідні муляжі.

10. Методи контролю.

Форми контролю і система оцінювання здійснюється відповідно до вимог програми дисципліни та інструкції про систему оцінювання навчальної діяльності студентів, затвердженої МОЗ України (2005).

Оцінка з дисципліни визначається з урахуванням результатів поточної навчальної діяльності студента та оцінок засвоєння ним окремих розділів відповідно до Положення про рейтингову систему оцінки навчальної діяльності студентів ВМ(Ф)НЗ України. При проведенні усіх видів контролю планується застосовувати об'єктивні методи оцінки рівня володіння практичними навичками та теоретичними знаннями – тестовий контроль теоретичних знань, індивідуальний контроль дій студента і результатів його дій, ускладнені ситуаційні завдання.

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно до конкретних цілей з кожної теми. При оцінюванні навчальної діяльності студентів планується застосування стандартизованих методів контролю: тестування, структурованих письмових робіт, структурованого за процедурою контролю практичних навичок в умовах, що наближені до реальних.

Оцінювання поточної навчальної діяльності:

Вага кожної теми в межах одного розділу є однаковою. Система оцінки поточної навчальної діяльності студентів викладена у робочій навчальній програмі з дисципліни. При засвоєнні кожної теми за поточну навчальну діяльність студенту виставляються оцінки за чотирибальною традиційною шкалою: “5” (відмінно), “4” (добре), “3” (задовільно), “2” (незадовільно).

Оцінку “5” (відмінно) – виставляють студенту, який глибоко і надійно засвоїв програмний матеріал, вичерпно, послідовно, грамотно та методично його викладає, у відповіді якого тісно пов’язані теорія з практикою. При цьому студент не вагається з відповіддю при видозміні завдання, вільно справляється з задачами та питаннями другого та третього рівня оцінки знань, виявляє ознайомлення з монографічною літературою, правильно обґрунтовує прийняте рішення, володіє елементами лікарської техніки, різносторонніми навиками та прийомами виконання практичних робіт. Практичні навички виконує без помилок, вміє в професійній діяльності ефективно використовувати набуті знання.

Оцінку “4” (добре) – виставляють студенту, який твердо знає програмний матеріал, грамотно та за суттю викладає його, який не допускає істотних похибок у відповідях на запитання та при виконанні необхідних практичних навичок.

Оцінку “3” (задовільно) – виставляють студенту, який має знання лише основного матеріалу, але не засвоїв його деталей, допускає істотні похибки, недостатньо правильні формулювання, порушення послідовності викладення матеріалу, зазнає труднощів у виконанні практичних робіт або виконує їх з істотними помилками, з помилками вирішує ситуаційні задачі третього рівня контролю знань.

Оцінку “2” (незадовільно) – виставляють студенту, який не знає значної частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки, невпевнено виконує практичні роботи, не вирішує завдання II-III рівня контролю знань.

Поточний контроль здійснюється під час проведення навчальних занять і має на меті перевірку засвоєння студентами навчального матеріалу. Форма проведення поточного контролю під час навчальних занять визначається робочою навчальною програмою дисципліни.

Оцінювання поточної навчальної діяльності. Під час оцінювання засвоєння кожної теми за поточну навчальну діяльність студенту виставляються оцінки за 4-ри бальною (традиційною) шкалою з урахуванням затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни. При цьому враховуються усі види робіт, передбачені навчальною програмою. Студент має отримати оцінку з кожної теми. Форми оцінювання поточної навчальної діяльності мають бути стандартизованими і включати контроль теоретичної та практичної підготовки. Виставлені за традиційною шкалою оцінки конвертуються у бали.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну навчальну діяльність за семестр для допуску до екзамену становить 120 балів.

Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати студент за поточну навчальну діяльність за семестр для допуску до екзамену становить 72 бали.

Розрахунок кількості балів проводиться на підставі отриманих студентом оцінок за традиційною шкалою під час вивчення дисципліни, шляхом обчислення середнього арифметичного (СА), округленого до двох знаків після коми. Отримана величина конвертується у бали за багатобальною шкалою.

Таблиця 1

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу для дисциплін, що завершуються екзаменом

4-бальна шкала	120-бальна шкала	4-бальна шкала	120-бальна шкала	4-бальна шкала	120-бальна шкала	4-бальна шкала	120-бальна шкала
5	120	4.45	107	3.91	94	3.37	81
4.95	119	4.41	106	3.87	93	3.33	80

4.91	118	4.37	105	3.83	92	3.29	79
4.87	117	4.33	104	3.79	91	3.25	78
4.83	116	4.29	103	3.74	90	3.2	77
4.79	115	4.25	102	3.7	89	3.16	76
4.75	114	4.2	101	3.66	88	3.12	75
4.7	113	4.16	100	3.62	87	3.08	74
4.66	112	4.12	99	3.58	86	3.04	73
4.62	111	4.08	98	3.54	85	3	72
4.58	110	4.04	97	3.49	84	Менше 3	Недостатньо
4.54	109	3.99	96	3.45	83		
4.5	108	3.95	95	3.41	82		

Самостійна робота студентів оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті. Засвоєння тем, які виносяться лише на самостійну роботу контролюється при підсумковому контролі.

Семестровий екзамен – це форма підсумкового контролю засвоєння студентом теоретичного та практичного матеріалу за семестр, що проводиться як контрольний захід. Студент вважається допущеним до семестрового екзамену, якщо він відвідав усі передбачені навчальною програмою з дисципліни аудиторні навчальні заняття, виконав усі види робіт, передбачені робочою програмою цієї навчальної дисципліни та при її вивченні впродовж семестру набрав кількість балів, не меншу за мінімальну (72 бали). Семестровий екзамен проводиться у письмовій формі у період екзаменаційної сесії, відповідно до розкладу. Форма проведення екзамену стандартизована і включає контроль теоретичної та практичної підготовки. Максимальна кількість балів, яку може набрати студент при складанні екзамену становить 80. Мінімальна кількість балів при складанні екзамену – не менше 50.

Орієнтовна структура підсумкового модульного контролю
для студентів 5 курсу медичного факультету № 2

№ з/п	Форми контролю викладачем	Місце контролю
1.	Відповіді на два практичні навички	навчальна аудиторія
2.	Розв'язання 50 тестових завдань	навчальна аудиторія
3.	Розв'язання двох ситуаційних задач (з кожного підрозділу)	навчальна аудиторія

Оцінювання: практичний навик – 0-5 балів (за навички – від 0 до 10 балів), правильна відповідь на 1 тест – 1 бал (за тести – від 0 до 50 балів), 1 ситуаційна задача – 0-10 балів (за ситуаційні завдання – від 0 до 20 балів).

Оцінка з дисципліни “Хірургія”, розділ “Торакальна, серцево-судинна, ендокринна хірургія”, яка завершується екзаменом визначається, як сума балів за поточну навчальну діяльність (не менше 72) та кількості балів за екзамен (не менше 50).

Бали студентів, які навчаються за однією спеціальністю, з урахуванням кількості балів, набраних з дисципліни ранжуються за шкалою ECTS таким чином:

Таблиця 2

Оцінка ECTS	Статистичний показник
A	Найкращі 10 % студентів
B	Наступні 25 % студентів
C	Наступні 30 % студентів
D	Наступні 25 % студентів

Е	Останні 10 % студентів
---	------------------------

Бали з дисципліни для студентів, які успішно виконали програму конвертуються у традиційну 4-ри бальну шкалу за абсолютними критеріями, які наведено нижче у таблиці:

Таблиця 3

Бали з дисципліни	Оцінка за 4-ри бальною шкалою
Від 170 до 200 балів	5
Від 140 до 169 балів	4
Від 139 балів до мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	3
Нижче мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	2

Оцінка ECTS у традиційну шкалу не конвертується, оскільки шкала ECTS та чотирибальна шкала незалежні.

11. Методичне забезпечення

1. . Практикум з хірургії (навчальний посібник). Модуль 2. 2-ге вид., перероб. та доп. / За ред. В.Г. Мішалова. – К.: Видавничий дім «Асканія», 2011. – 446 с
2. Практикум з хірургії (навчальний посібник). Модуль 1. / За ред. В.Г. Мішалова. 2-ге вид., перероб. та доп. – К.: Видавничий дім «Асканія», 2012. – 416 с.
3. Вісцеральна ішемія: навч. посіб. / Орел Ю.Г., Кобза І.І. – Львів: Манускрипт-Львів, 2019. – 36 с.
4. Хірургічне лікування ішемії мозку (історія, проблема, особливості кровообігу): навч. посіб. / Кобза І.І., Орел Ю.Г., Трутяк Р.І. – Львів: Манускрипт-Львів, 2019. – 79 с.
5. Хірургічне лікування ішемії мозку (етіологія та діагностика): навч. посіб. / Кобза І.І., Орел Ю.Г., Трутяк Р.І. – Львів: Манускрипт-Львів, 2019. – 47 с.
6. Хірургічне лікування ішемії мозку (операції та післяопераційні ускладнення): навч. посіб. / Кобза І.І., Орел Ю.Г., Трутяк Р.І. – Львів: Манускрипт-Львів, 2019. – 84 с.
7. Сучасні методи діагностики та лікування травм артерій дітей і дорослих: навч. посіб. / Кобза І.І., Петров В.Ф. – Львів: Манускрипт-Львів, 2020. – 64 с.
8. «Синдром лускунчика»: діагностика, лікування: навч. посіб. / Кобза І.І., Нестеренко І.Р. – Львів: Манускрипт-Львів, 2020. – 52 с.
9. Нирково-клітинний рак: метатромбоз нижньої порожнистої вени та правого передсердя: навч. посіб. / Кобза І.І., Мота Ю.С. – Львів: Манускрипт-Львів, 2020. – 68 с.
10. Пухлина каротидного вузла. Клініка. Діагностика. Лікування: навч. посіб. / Кобза І.І., Савченко А.А., Вихтюк Т.І. – Львів: Манускрипт-Львів, 2022. – 120 с.

12. Перелік теоретичних питань, практичних навичок і професійних вмінь, якими повинен оволодіти студент при вивченні розділу 2 дисципліни «Хірургія».

12.1 Теоретичні запитання.

1. Хірургічні аспекти анатомії переднього середостіння.
2. Клініка пухлин переднього середостіння.
3. Лікування гострого медіастиніту.
4. Етіологія, патогенез, клінічний перебіг синдрому верхньої порожнистої вени.
5. Діагностика синдрому верхньої порожнистої вени.
6. Хірургічні доступи при операціях на органах середостіння.
7. Тактика лікування хворих з ятрогенним пошкодженням стравоходу.
8. Лікування ятрогенної перфорації нижньогрудного відділу стравоходу.
9. Хірургічне лікування пухлин заднього середостіння.
10. Класифікація грижі стравохідного отвору діафрагми.
11. Клінічний перебіг ковзної грижі стравохідного отвору діафрагми.

12. Рентгенологічні ознаки ковзної грижі стравохідного отвору діафрагми.
13. Лікування ковзної грижі стравохідного отвору діафрагми.
14. Лікування параезофагальної грижі стравохідного отвору діафрагми.
15. Клінічні прояви релаксації діафрагми.
16. Діагностика релаксації діафрагми.
17. Лікування тотальної релаксації діафрагми.
18. Причини виникнення гострого абсцесу легень.
19. Клінічні форми гангрени легень.
20. Клінічні симптоми гострого абсцесу легень в стадії "до розкриття".
21. Клінічні симптоми гострого абсцесу легень в стадії "після розкриття".
22. Клініка хронічного абсцесу легень.
23. Додаткові методи обстеження хворих з нагнійними захворюваннями легень.
24. Диференціальна діагностика хронічного абсцесу легень та раку з розпадом.
25. Диференціальна діагностика повітряної кісти та хронічного абсцесу легень.
26. Методи санації трахеобронхіального дерева.
27. Лікування гангренозного абсцесу легень.
28. Лікування гострого абсцесу легень. Показання до оперативного лікування.
29. Тактика лікування ускладненого гострого абсцесу легень.
30. Гостра емпієма плеври. Етіологія, патогенез, клініка.
31. Клінічні прояви обмеженої емпієми плеври. Рентгенологічна картина.
32. Клініка обмеженого піопневмотораксу. Рентгенологічні ознаки.
33. Тотальний піопневмоторакс. Етіологія, клінічний перебіг.
34. Додаткові методи обстеження при хронічних гнійних процесах в плеврі.
35. Диференціальна діагностика емпієми плеври та піопневмотораксу.
36. Клініка хронічної емпієми.
37. Додаткові методи обстеження при піопневмотораксі.
38. Тактика лікування хворих з піопневмотораксом.
39. Показання до пункції плевральної порожнини.
40. Техніка виконання пункції плевральної порожнини.
41. Показання до дренивання плевральної порожнини.
42. Техніка дренивання плевральної порожнини.
43. Особливості консервативного лікування піопневмотораксу.
44. Класифікація травматичних пошкоджень грудної клітки.
45. Класифікація і діагностика післятравматичного гемотораксу.
46. Лікувальна тактика при закритих травматичних пошкодженнях грудної клітки, ускладнених малим, середнім і великим гемотораксом.
47. Ознаки внутрішньоплевральної кровотечі. Показання до торакотомії.
48. Лікувальна тактика при згорненому гемотораксі.
49. Діагностика та лікування проникаючої рани серця.
50. Класифікація післятравматичного пневмотораксу.
51. Причини виникнення підшкірної емфіземи. Методи лікування.
52. Причини виникнення та клінічний перебіг медіастинальної емфіземи.
53. Лікування медіастинальної емфіземи.
54. Лікування післятравматичного пневмотораксу. Види аспіраційних систем.
55. Лікування відкритого пневмотораксу.
56. Лікувальна тактика при напруженому (клапанному) пневмотораксі.
57. Види новокаїнової блокади при закритій травмі грудної клітки.
58. Методи фіксації грудної стінки при флотуючому переломі ребер.
59. Лікувальна тактика при флотуючому переломі ребер.
60. Клініка подвійного перелому ребер.
61. Лікувальна тактика при обмеженому пневмотораксі.
62. Ранні ускладнення закритої травми грудної клітки.

63. Пізні ускладнення закритої травми грудної клітки.
64. Клініко-рентгенологічні ознаки малого гемотораксу.
65. Стадії мітрального стенозу.
66. Клінічні прояви I-II стадії мітрального стенозу.
67. Ускладнення мітрального стенозу.
68. Допоміжні методи обстеження при мітральному стенозі.
69. Хірургічне лікування мітрального стенозу.
70. Мітральна недостатність. Етіологія. Класифікація.
71. Клініка, діагностика, лікування мітральної недостатності.
72. Аортальний стеноз. Клініка, діагностика, лікування.
73. Патогенез та ускладнення повної атріовентрикулярної блокади.
74. Повна атріовентрикулярна блокада. Клініка. Діагностика.
75. Синдром слабості синусового вузла. Показання до хірургічного лікування.
76. Види і показання до тимчасової електрокардіостимуляції.
77. Показання до постійної електрокардіостимуляції.
78. Ішемічна хвороба серця. Клініка, діагностика, хірургічне лікування.
79. Вади серця. Клініка, діагностика, хірургічне лікування.
80. Анатомічні та фізіологічні звуження стравоходу
81. Клінічні стадії ахалазії стравоходу.
82. Ахалазія стравоходу. Клініка, діагностика.
83. Дані об'єктивного обстеження при ахалазії стравоходу
84. Диференціальна діагностика ахалазії стравоходу та раку стравоходу.
85. Лікування ахалазії I-II стадій.
86. Класифікація дивертикулу стравоходу.
87. Ускладнення дивертикулу стравоходу. Лікувальна тактика.
88. Консервативне та оперативне лікування ахалазії стравоходу.
89. Ускладнення біфуркаційного дивертикулу стравоходу. Клінічний перебіг.
90. Хірургічні доступи при дивертикулі стравоходу.
91. Хірургічне лікування дивертикулу Ценкера. Інтраопераційні та післяопераційні ускладнення.
92. Клінічні стадії опіку стравоходу.
93. Невідкладна допомога при опіку стравоходу.
94. Консервативне лікування опіку стравоходу.
95. Хірургічні доступи при операціях на стравоході.
96. Види пластики при рубцевих стриктурах стравоходу.
97. Хірургічне лікування рубцевих стриктур стравоходу
98. Клініка епіфренального дивертикулу. Додаткові методи обстеження.
99. Причини емболії та гострого тромбозу магістральних артерій.
100. Клінічна характеристика емболії та гострого тромбозу магістральних артерій.
101. Класифікація гострої ішемії нижніх кінцівок за В.С.Савельєвим.
102. Диференціальна діагностика емболії та гострого тромбозу магістральних артерій.
103. Хірургічна тактика та методи оперативного лікування емболії та гострого тромбозу магістральних артерій.
104. Особливості ведення післяопераційного періоду після хірургічного втручання з приводу емболії та гострого тромбозу магістральних артерій.
105. Показання до консервативного лікування, препарати, що використовуються.
106. Антикоагулянти, фібринолітичні тромболітичні препарати.
107. Методи контролю за зсідаючою системою, їх характеристика.
108. Етіологія, патогенез облітеруючого атеросклерозу та ендартеріїту нижніх кінцівок.

109. Класифікація хронічної ішемії та рівня оклюзії магістральних артерій при облітеруючому атеросклерозі за О.О.Шалімовим.
110. Сучасна теорія та фактори ризику розвитку атеросклерозу.
111. Методи обстеження артеріальної системи.
112. Ускладнення облітеруючого атеросклерозу артерій нижніх кінцівок та методи їх запобігання.
113. Визначення, клінічна характеристика та методи хірургічного лікування синдрому Леріша.
114. Показання та протипоказання до хірургічного лікування облітеруючого атеросклерозу магістральних артерій нижніх кінцівок.
115. Показання та протипоказання до хірургічного лікування облітеруючого ендартеріїту нижніх кінцівок.
116. Ранні післяопераційні ускладнення реконструктивних операцій на магістральних артеріях нижніх кінцівок при облітеруючому атеросклерозі та методи їх запобігання.
117. Показання та протипоказання до консервативного лікування облітеруючих захворювань артерій нижніх кінцівок.
118. Реабілітація хворих, які перенесли реконструктивні операції на аорті та магістральних артеріях.
119. Сучасні методи аортоартеріографії, ускладнення аортографії та методи їх запобігання.
120. Хронічна ішемія мозку. Анатомио-фізіологічні особливості. Етіологія, патогенез. Клініка, діагностика.
121. Медикаментозне, хірургічне та ендоваскулярне лікування хронічної ішемії мозку. Покази та протипокази. Ускладнення та прогноз.
122. Методи зниження концентрації холестерину та ліпопротеїдів в плазмі крові (фармакологічні, інструментальні).
123. Фактори, що забезпечують нормальну венозну гемодинаміку.
124. Етіологія варикозного розширення вен.
125. Патогенез порушення венозної гемодинаміки при варикозній хворобі.
126. Клінічна характеристика варикозної хвороби нижніх кінцівок,
127. Клінічна характеристика хронічної венозної недостатності I ст.
128. Клінічна характеристика хронічної венозної недостатності II ст.
129. Клінічна характеристика хронічної венозної недостатності III ст.
130. Ускладнення варикозної хвороби.
131. Функціональні проби для визначення стану клапанів поверхневих, комунікантних та глибоких вен нижніх кінцівок.
132. Методи та показання до флебографії.
133. Диференціальна діагностика варикозного вузла пахвинної ділянки і стегнової грижі.
134. Диференціальна діагностика варикозної хвороби і природженої дисплазії вен.
135. Консервативне лікування варикозної хвороби нижніх кінцівок.
136. Лікування екземи та дерматиту, спричинених хронічною венозною недостатністю.
137. Лікування трофічної виразки, спричиненої хронічною венозною недостатністю.
138. Показання та протипоказання до хірургічного лікування варикозної хвороби нижніх кінцівок.
139. Послідовність виконання операції сафенектомії.
140. Причини рецидиву варикозного розширення вен нижніх кінцівок після сафенектомії.

141. Лікування рецидиву варикозного розширення вен нижніх кінцівок після сафенектомії.
142. Профілактика варикозної хвороби нижніх кінцівок.
143. Етіологія тромбофлебіту підшкірних вен нижніх кінцівок.
144. Причини тромбофлебіту нерозширених підшкірних вен.
145. Патогенез і клініка мігруючого тромбофлебіту підшкірних вен.
146. Клінічні прояви гострого тромбофлебіту підшкірних вен нижніх кінцівок.
147. Диференціальна діагностика тромбофлебіту підшкірних і глибоких вен нижніх кінцівок.
148. Диференціальна діагностика тромбофлебіту підшкірних вен нижніх кінцівок і бешихи.
149. Диференціальна діагностика тромбофлебіту підшкірних вен нижніх кінцівок і лімфангіту.
150. Лікування післяін'єкційного тромбофлебіту підшкірних вен верхніх кінцівок.
151. Консервативне лікування тромбофлебіту підшкірних вен нижніх кінцівок.
152. Показання та протипоказання до оперативного лікування гострого тромбофлебіту підшкірних вен нижніх кінцівок.
153. Техніка операцій при гострому тромбофлебіті підшкірних вен нижніх кінцівок.
154. Етіологічні та патогенетичні фактори тромбозу глибоких вен нижніх кінцівок.
155. Клінічні прояви тромбозу вен гомілок.
156. Клінічні прояви ілеофemorального тромбозу.
157. Клінічна характеристика білої флегмазії.
158. Клінічна характеристика синьої флегмазії.
159. Клініка тромбозу нижньої порожнистої вени.
160. Гострий тромбоз печінкових вен – синдром Бадда-Хіарі.
161. Етіологія, клінічна характеристика і лікування синдрому Педжета-Шретера.
162. Диференціальна діагностика тромбозу глибоких вен нижніх кінцівок і лімфостазу.
163. Диференціальна діагностика білої флегмазії і емболії стегнової артерії.
164. Консервативне лікування тромбозу глибоких вен нижніх кінцівок.
165. Особливості хірургічного лікування ілеофemorального тромбозу.
166. Шляхи запобігання ТЕЛА при хірургічному лікуванні ілеофemorального тромбозу.
167. Профілактика тромбозу глибоких вен нижніх кінцівок в ранньому післяопераційному періоді.
168. Етіологія, патогенез післятромбофлебітичного синдрому.
169. Особливості венозної гемодинаміки у хворих з ПТФС.
170. Клінічна характеристика склеротичної форми післятромбофлебітичного синдрому.
171. Клінічна характеристика варикозної форми післятромбофлебітичного синдрому.
172. Клінічна характеристика набряково-більової форми післятромбофлебітичного синдрому.
173. Клінічна характеристика виразкової форми післятромбофлебітичного синдрому.
174. Патогенез виникнення трофічної виразки у хворих з ПТФС.
175. Особливості клінічної симптоматики у хворих з ілеофemorальним ПТФС.
176. Диференціальна діагностика ПТФС і лімфостазу.
177. Диференціальна діагностика ПТФС і природженої ангіодисплазії.
178. Консервативне лікування ПТФС.
179. Особливості оперативного лікування ПТФС глибоких вен гомілки.
180. Оперативне лікування хворих з ілеофemorальним ПТФС.

181. Етіологія і патогенез лімфостазу.
182. Клінічна характеристика стадії лімфедєми і фібрєдеми.
183. Диференціальна діагностика лімфедєми і набряків при захворюваннях серця.
184. Диференціальна діагностика лімфедєми і набряків при захворюваннях нирок.
185. Диференціальна діагностика лімфостазу нижніх кінцівок (після-тромбофлебїтичний синдром, варикозна хвороба, тромбоз вен нижніх кінцівок).
186. Методи обстеження лімфатичної системи.
187. Показання та методи виконання лімфографії.
188. Методи консервативного лікування лімфостазу та покази до них.
189. Оперативні втручання, спрямовані на відновлення відтоку лімфи.
190. Оперативне лікування лімфостазу в стадії фібрєдеми.
191. Кровотеча і крововтрата. Класифікація кровотеч залежно від джерела кровотечі, часу її виникнення і ступеня крововтрати.
192. Клінічна картина кровотечі та гострої крововтрати. Способи визначення величини крововтрати у польових умовах та при надзвичайних станах. Переливання крові на війні.
193. Засоби тимчасової, кінцевої зупинки кровотечі. Показання для переливання крові і кровозамінників. Методика розрахунку потреби крові та кровозамінників у польових умовах та при надзвичайних станах.
194. Сучасні види зброї. Можлива структура санітарних втрат. Пошкоджувальні фактори тканин людини при вогнепальному пораненні. Особливості структурних і функціональних змін тканин залежно від виду зброї.
195. Ураження мінно-вибуховими пристроями, бомбами об'ємного вибуху. Медична допомога пораненим, профілактика ранової інфекції.
196. Первинна хірургічна обробка ран, їх особливості і відмінності від вогнепальних поранень. Особливості і відмінності первинної хірургічної обробки при великих механічних пошкодженнях.
197. Види первинної хірургічної обробки за обсягом і терміном їх виконання. Показання, відсутність показань і протипоказання для первинної хірургічної обробки ран. Способи зашивання ран.
198. Місцеві і загальні патологічні прояви термічних опіків. Класифікація опіків за глибиною пошкодження. Ступені опіків. Визначення загальної площі опіків і площі глибокого пошкодження. Періоди опікової хвороби. Опіковий шок. Гостра токсемія. Опікова септикотоксемія. Видужання.
199. Ураження світловим випромінюванням ядерного вибуху, запалювальними сумішами. Медична допомога на полі бою (в осередках масових санітарних втрат).
200. Медичне сортування, обсяг і зміст медичної допомоги в умовах бойових і екстремальних ситуацій мирного часу.

12.2 Практичні навички

- 1) провести фізикальне обстеження органів і систем пацієнта з хірургічною патологією органів грудної клітки і ендокринної системи;
- 2) оцінити показники пульсу та артеріального тиску в хворого з хірургічною патологією органів грудної клітки і ендокринної системи;
- 3) асистувати при виконанні операції торакоцентезу, дрєнування плевральної порожнини;
- 4) скласти індивідуальну програму післяопераційного ведення пацієнта з хірургічною патологією органів грудної клітки і ендокринної системи;
- 5) робити перев'язки в хворих з хірургічною патологією органів грудної клітки і ендокринної системи;
- 6) знати техніку виконання плевральної пункції, відібрати інструментарій для її проведення;
- 7) приготувати пасивну дренажну систему аспірації за Бюлау;

- 8) доглядати за плевральними дренажами, промивати дренажі та вводити в них лікарські препарати;
- 9) видаляти дренажі з плевральної порожнини;
- 10) знімати шви з рани грудної клітки;
- 11) довенно вводити лікарські препарати, встановлювати внутрішньовенний катетер;
- 12) зупиняти кровотечу з післяопераційної рани у поверхневих шарах грудної стінки;
- 13) встановити катетер в сечовий міхур у чоловіків та у жінок;
- 14) оформити історію хвороби хворого з хірургічною патологією органів грудної клітки і ендокринної системи;
- 15) оформити лікарняний лист для хворого з хірургічною патологією органів грудної клітки і ендокринної системи;
- 16) виписати рецепт на ліки хворому з хірургічною патологією органів грудної клітки і ендокринної системи;
- 17) асистувати при катетеризації центральних вен;
- 18) зібрати анамнез, провести фізикальне обстеження хворого з підозрою на емпієму плеври, крупозну пневмонію, спонтанний пневмоторакс;
- 19) техніка виконання мікротрахеостомії;
- 20) техніка переливання крові;
- 21) проведення та інтерпретація проби Рувілуа-Грегуара;
- 22) оформити історію хвороби, написати передопераційний епікриз та протокол операції в хворого з серцево-судинним захворюванням;
- 23) оформити виписку та лікарняний лист в хворого з серцево-судинним захворюванням;
- 24) виписати рецепт на ліки хворому з серцево-судинним захворюванням;
- 25) виконувати загальні лікарські маніпуляції (зміну пов'язок, догляд за дренажами, промивання дренажів та введення в них лікарських препаратів, видалення дренажів, знімання швів, промивання шлунка, довенне введення лікарських препаратів, встановлення внутрішньовенного катетеру);
- 26) проводити приготування хворого з серцево-судинною патологією до оперативного втручання;
- 27) здійснити курацію хворого з написанням історії хвороби в пацієнта з серцево-судинною патологією;
- 28) здійснити оцінку результатів лабораторних та інструментальних методів дослідження у хворого з серцево-судинною патологією;
- 29) складання плану обстеження хворого з хірургічною патологією судинної системи;
- 30) оформлення медичної карти стаціонарного хворого, витягу з медичної карти стаціонарного хворого, листа непрацездатності, посильного листа на ЛТЕК, санаторно-курортної картки, екстреного повідомлення про інфекційне захворювання, повідомлення про хворого зі злоякісною пухлиною;
- 31) методика обстеження хворого з патологією артеріальної системи;
- 32) методика фізикального обстеження молочних залоз;
- 33) методика фізикального обстеження щитовидної залози;
- 34) методика фізикального обстеження хворого з патологією венозної і лімфатичної системи;
- 35) методика визначення групової належності крові;
- 36) виконання проб на сумісність, резус-сумісність, біологічної проби;
- 37) методика вимірювання центрального венозного тиску (ЦВТ);
- 38) приготування хворих до планових та ургентних операцій;
- 39) проведення премедикації;
- 40) катетеризація та надлонна пункція сечового міхура;
- 41) методи тимчасової зупинки зовнішньої кровотечі;
- 42) методи зупинки венозних кровотеч;
- 43) методи відновлення прохідності верхніх дихальних шляхів;

- 44) методи штучної вентиляції легенів (ШВЛ);
- 45) непрямий масаж серця;
- 46) орієнтація в призначенні хірургічного інструментарію: голки хірургічні (ріжучі, колючі, атравматичні), голкоутримувачі, затискачі кровозупиняючі (м'які прямі, вигнуті легеневі), ранорозширювачі, черевні дзеркала, жоми кишкові (прямі та вигнуті), скальпелі, ножиці, зшиваючі апарати, катетер Фогарті, флебоекстрактор;
- 47) пункція вени у ліктьовому згині та під'єднання системи для переливання кровозамінників;
- 48) техніка виконання торакоцентезу;
- 49) техніка виконання пункції порожнини перикарду;
- 50) техніка виконання венесекції;
- 51) асистування на екстрених і планових операціях.

13. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.

БАЗОВА:

1. Хірургія: в 2-х томах. Т. 2: підручник / [С. О. Бойко, О. О. Болдіжар, П. О. Болдіжар та ін.]; за ред.: П. Г. Кондратенка, В. І. Русина. – Вінниця: Нова Книга, 2019. – 704 с.
2. Хірургія: підручник / За ред. Л.Я. Ковальчука. – Тернопіль: ТДМУ, 2010. – 1056 с.
3. Невідкладні стани в хірургії : навч. посіб. / К.М. Бобак, А.І. Бобак, В.В. Киретів та ін. ; за ред. Л.М. Ковальчука. – К.: ВСВ «Медицина», 2017. – 560 с.
4. Хірургія. Том II / За редакцією Я.С. Березницького, М.П. Захараша, В.Г. Мішалова. – Дніпропетровськ: РВА «Дніпро-VAL», 2007. – 628 с.
5. Клінічна хірургія, том 1 / За ред. Л.Я. Ковальчука, В.Ф. Сасенка, Г.В. Книшова. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2000. – 536 с.
6. Перша екстрена і тактична медична допомога на догоспітальному етапі: навч. посіб. / В.С. Тарасюк, М.В. Матвійчук, І.В. Паламар та ін.; за ред. В.С. Тарасюка. – 4-е вид., стер. – К.: ВСВ «Медицина», 2021. – 504 с.
7. Практикум з хірургії (навчальний посібник). Модуль 2. 2-ге вид., перероб. та доп. / За ред. В.Г. Мішалова. – К.: Видавничий дім «Асканія», 2011. – 446 с.
8. Лекції з госпітальної хірургії: навчальний посібник / За ред. В.Г. Мішалова. – У 3-х т. – Т. І-ІІІ. – 2-ге вид., доп. і переробл. – К.: Видавничий дім «Асканія», 2008.

ДОПОМІЖНА:

9. Хірургія: підручник / В.І. Бондарєв, Р.В. Бондарєв, О.О. Васильєв та ін.; за ред. проф. П. Г. Кондратенка. — К.: Медицина, 2009. – 968 с.
10. Домедична допомога в умовах бойових дій: Методичний посібник / В.Д. Юрченко, В.О. Крилюк, А.А. Гудима та ін. – К.: Середняк Т.К., 2014. – 80 с.
11. Клінічна анатомія та оперативна хірургія. Т. 1 : підручник / В. І. Півторак, О. Б. Кобзар, С. М. Білаш [та ін.] ; за ред. В. І. Півторака, О. Б. Кобзаря. – Вінниця : Нова Книга, 2021. – 568 с.
12. Хірургічні хвороби: Підручник / За ред. проф. П.Г. Кондратенка. – Х.: Факт, 2006. – 816 с.
13. Ендоскопічна хірургія: навч. посіб. / В.М. Запорожан, В.В. Грубнік, Ю.В. Грубнік, А.В. Малиновський та ін.; за ред. В.М. Запорожана, В.В. Грубніка. – К.: ВСВ «Медицина», 2019. – 592 с.
14. Рефлюксна хвороба стравоходу: Посібник / д ред. П. Місюни; Пер. з польської А.С. Барвінська, В.В. Ващук, І.Д. Герич та ін. – Львів: Галицька видавнича спілка, 2004. – Випуск 2. – 176 с.
15. Тиреоїдна хірургія / за ред. С.Й. Рибаківа, В.О. Шідловського, І.В. Комісаренка, М.П. Павловського. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2008. – 424 с.
16. Військова хірургія з хірургією надзвичайних ситуацій / За ред. В.Я. Білого. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2004. – 324 с.
17. Обрані лекції з військово-польової хірургії / Авт. кол.: В. В. Бойко, В. М. Лісовий, В. В. Макаров та ін.; під ред. чл.-кор. НАМНУ проф. В. В. Бойка, чл.-кор. НАМНУ проф. В. М. Лісового, проф. В. В. Макарова. – Харків, «НТМТ», 2018. – 212 с.

18. Загальна хірургія: підручник для студ. вищих навч. закладів / за ред. проф.: Я. С. Березницького, М. П. Захараша, В. Г. Мішалова, В. О. Шідловського. – Вінниця: Нова Книга, 2018. – 376 с.
19. Шпитальна хірургія. / За ред. Л.Я. Ковальчука, Ю.П. Спіженка, В.Ф. Саснка та ін. – Тернопіль: Укрмедкнига, 1999. – 560 с.
20. Трансплантологія: навч. посібник / за ред. О.С.Никоненка. – Запоріжжя, 2019. – 128 с.